

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opera S. Matris Teresae De Iesu Carmelitarum Discalceatorum et Discalceatarum Fundatricis

In duas partes distincta

Teresa <de Jesús>

Coloniae Agrippinae, Anno MDCXXVI [erschienen] M.DC.XXVII.

Cap. XVI. Agit de duorum monasteriorum, vnus Discalceatorum, alterius Discalceatarum, eodem anno M.D.LXIX. Pastranae erectorum fundatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37974

Huius occasione, occurrit hic mihi quiddam, quod vobis referre cupio, de quodam quem noui, quique consanguineis meis aliquatenus affinis erat. Lufui & alea hinc mirè deditus erat, & litteris vtrumque imbutus; harum occasione illum diabolus decipere incipere voluit, illi persuadere satagens, eam quæ in hora mortis sit, vitæ emendationem, nullius valoris & momenti esse. Ad eod autem hoc firmiter is sihi persuaserat, nullo vt pacto ab eo impetrari potuerit, vt confessionem intrinsecet, omniaque ad hoc argumenta nimis quam impotentia eant, & si interim miscellus mirè affligeretur, & angetetur, vitæque eum pnotis quam maximè pœniteret: at dicebat, ad quid institueret confessionem, quòd se videret condemnatum? Vnde Dominicanus quidam, qui illius erat Confessarius, & quidem satis doctus, identidem illi argumentis rationibusque; cõuincere satagebat. Sed tantas ecõtra diabolus eũ subtilitates edocebat, nihil vt euincere apud hunc Confessarium posset. Aliquot diebus hoc in statu hæsit, vt quid ageret, Confessarius nesciret; & certè serio tum ipse, tum alij eam Domino commendare debebant, quando quidem ipse ius sit miserus. Morbo autem grauius eum premente (erat is pleuritis) redijt Confessarius, inuictus haud dubiè pluribus ad eum conuincendum argumentis antè cogitatis: sed hæc omnia parum profuissent, si Dominus illius commiseratione tactus, cor illius non emolliisset. Vt autem hieci loqui cœperat, & que afferre rationes, super lectum insidens ager, tamquam si nihil mali habuisset, ait: cum dicas fore vt confessio mea mihi prosit, eam mihi institui. Simul & tabellione aduocari iussit, confectis litteris iururando sese obligauit, numquam posthac amplius aleam tractare, vitæque in melius emendare; huiusque rei & sponsionis ipsos testes esse voluit; mox ergo bonam confessionem instituit, & sanctissima Sacramenta eo pietatis sensu recepit, vt, prout exterius secundum fidem nostram intelligere possumus, salutis factus sit compos. Det Dominus, carissimi, taliter vitam instituamus, vt veras B. Virginis filias decet, & que professæ sumus, ea exactè seruemus, quòd, quam nobis promissit gratiam, Dominus concedere dignetur. Amen.

CAPVT XVI.

AGITUR DE DVORVM MONASTERIORVM, VNIVS DISCALCEATORVM, alterius Discalceatarum, eodem anno M.D. LXIX. Pastranae eorum fundatione.

A Toletana domo iam fundata dies decimus quintus agebatur, qui in vigiliam Pentecostes incidebat; illo porro interuallo temporis equule concinnanda, cancellis ferreis adaptandis, aliisque id genus operi-

Confessio
cuiusdam
aleam de-
spicere in
exspectata.

*Consolatio
antem quã
S. M. Jensis.*

operibus (quæ agenda erant plurima) perficiendis multum operis
penderam: nam (sicuti antè commemoravi) anno propè toto in domo
illa egimus. cumque illis ipsis diebus, ob assiduum cum operis
discursationem mirè defatigata essem; ecce, omnibus rebus iam
fectis, cum illo manè ad mensam communi in carnaculo prandij
accumberè, mihi tanta subito oborta est consolatio, atque per
luptas, quod omnia perfecta iam cernerem, nihilque amplius quod curan-
dum esset, restaret, & mihi curis omnibus iam soluta hæc Penitenti-
ferijs, Domino paulo diutius vacare, eo que ad satietatem perfici-
ret, ut præ gaudij animo insidentis magnitudine omnis edendi appet-
tus quasi evanesceret. Non diu verò hæc consolatio duravit: nam
hæc adesse nuntiatur missus à Principe Eboliensi, Roderici Gome-
zui coniuge, puer. Ego ad illi loquendum abij: nuntiavit autem
à Domina sua euocari. Iam dudum enim ipsa & ego inter nos de
uentu quodam Palstranæ erigendo egeramus, tamen id non tam
ciendum existimarem. Valdè id mihi graue fuit; minimè enim
tū mihi videbatur, nec periculo vacare, monasterium non omni-
& tantis cum aduersantium contradictionibus fundatū deferretur
statui illuc modo non proficisci, itaque famulo significavi. Is ex
nem meam minimè admittebat, quod Principem geram iam illo
cessisse, idque ob hanc solam causam, diceret: ei que me non obsequi-
gnum eius probum cederet. Nihilominus resolvere non poteram
proficisci: itaque dixi me interim dum cibum sumeret ad Principem
putaram, & cum litteris meis illum abire posse. Erat is vir cumprimis
norabilis; & quamvis graue ei esset me non comitari, auditis tam
tionibus meis visus est acquiescere.

*Agitur de
Conuentu
Palstranæ er-
igendo.*

Moniales, quæ iam nuperrimè primū in Monasterium hoc
rant, nullatenus expedire censebant, ut domum illam tam cito des-
rem. itaque coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento suppliciter
abieci, ea mihi inspirari petens, quæ, cum Principi perscriptæ
minimè offenderent. Illius enim fauor nobis tunc utilis fore videtur
quod fratrum monasteria tunc primū fundari inciperent; quod
Roderici Gomez, coniugis eius, qui magna apud Regem &
valebat auctoritate, benevolentiam & subsidium nos habere
niebat: Verum non satis memini, an illius tunc rei recordata
hoc scio, me ei displicere noluisse. Hæc agitanti mihi subito à
no dictum est, illuc me conferre non negligerem, nam ob plura me
te fundationem, negotia euocari; quare regulam & constitutiones
ego auditis, esto prægnantes ad non eundem rationes viderem
men ausa sum viam me committere, sed, quod mihi huiusmodi

Complexitatibus solenne est, Confessarij mei consilium mentemque sequere statui. Vnde eum mox euocavi, nullatenus tamen ei quod in oratione intellexeram significans. Sic namq; melius mihi semper factum, & contenta maneo, Dominum rogans eos vt illuminare dignetur, hanc id quod naturaliter quidem intelligere possunt; & cum Maiestas illius, quid fieri vult, hoc illis tunc inspirare solet. Sæpius autem hoc mihi contigit, tã hanc re, quã in alijs. Illi ergo visum, illuc me cõferrem; vnde etiam in viam me dare statui. Toletõ itaque altero Pentecostes die discessi. Madritum verò transite nos oportuit, vbi vnã cum comitibus nostris, in quodam Franciscanarum monasterio, apud DELeonoram Mafteciam, quæ ipsam construxerat, & in eodem agebat, diuersata sum. Hæc hæc infantie Regis nutritrix, insignis Dei ancilla: apud quam & alibi hospita eram, da m, quibusdam negotijs exigentibus, illac me transire oportuit; semper autem eam mirè beneuolam & amicam expertam. Hæc sum in opere se gaudere affirmabat, quòd tam oportuno tempore illuc venissem, esse enim ibidem eremicolam, qui maximopere me ad se cuperet, sibi que videri, vitæ rationem, quam tum ipse tum collegæ eius instituerent, cum regula nostra optimè conuenire & cõformem esse. Ego verò, quid duos duntaxat Monachos Discalceatos haberem, cogitare mecum capi, magnum quid facturam me, si efficere possem, vt hic illis sese aggregaret. Habebat hic in domo, quam prædicta Eleonora illi consignarat, vnã cum socio suo, Ioanne à Misericordia vulgò appellato, qui esto ætate iuuenis, insignis Dei famulus erat, rerumque terrenarum quàm maximè inscius. Vt verò Anachoreta ille me conuenire, narrauit mihi Romã se velle petere. Antequã autem vterius in hac narratione progrediar, dicere statui quidquid de illo Patre, cui Mariani de S. Benedicto nomen erat, scio aut comperi. Erat hic genere Italus, latus Doctor, ingenio experientiaq; rerum præstans. Habebat olim in Regina Poloniæ (cuius primarius fuerat æconomus) aula; cumq; à matrimonio in eundo semper abhorruisset, adhuc inter Equites Melitenses acceus esset, perpulit illum rande Dominus, vt, quò salutem suam melius operaretur, omnibus quæ possidebat, nuntium remitteret. Postquam verò multis cū ærumnis conflixisset, & variè exagitatus esset, eò quòd cædi cuiusdam interfuisset, propterea que ad biennium in carcere cõtinuè cædis reus gemisset, nollet tñ, vt quis iuris cõsultus, aut alius quislibet sui patrocinium susceperet, sed Deo eiusq; iustitiæ causæ suæ æquitatè committeret, esto etiã testes aduersus ipsũ iureiurãdo affirmarēt, se ab illo ad eadem patrãdã vocatos & cõductos esse: factũ est, vt (quæ admodũ duobus senibus S. Susannæ delatoribus contigit) dũ à iudice seorsim & ab invicè disiuncti interrogarentur, vbinã fuisset cū hãc illis eadẽ p̄cipere,

Marianus de S. Benedicto Discalceatus accensus eius elogium.

peret, vnus responderit lecto eum tūc infedisse; alius verò, per fidei
 prospexisse. Tandē vero cōfessi sunt, se ipsū supplantare conatos, ac
 sum aduersus ipsū testimoniū dixisse. Ipse verò multo se illorū
 rationē, ne à Iudice falsa testimonia damnarentur, auro redemille
 affirmavit; adhuc illū ipsū, qui hanc illi litem intētabat, suas in
 postea incidisse, ac sibi potestare fuisse in illius acta inquit edis; atq;
 ob causā omni se, qua potuerat ope ac dispendio elaborasse, ne quā
 propterea damnū pateretur. Ob has aliasq; virtutes (est enim vir
 castus, & mundus, & ab omni cū feminis cōsortio valdē alienus, hanc
 dubiē apud Dominū promeritus est, lucē ab eo impertare, cognosce
 di quanta rerum mundanarū esset vanitas, quòd sese ab illis expectat.
 Vnde secū cogitare cepit, cuiā potissimū Religioso Ordini se
 caret; quare singulos eorū examinans & conferens, in omnibus
 ditione status sui ac naturæ (vt mihi ipse dixit) quoddā q; displicere
 uenire debebat. Intelligens autem, haud procul Hispali, in solitudine
 quā Tardonā dicunt, eremicos quosdam, Superiore ac directione
 Matthæo, egregiæ sanctitatis viro, simul agere, illis sese aggregari
 singuli suū habebāt tuguriū sequestratū ab alijs, officiū verò diuini
 recitabant, sed quoddā, in quo ad sacra audienda conueniebāt, et
 bebāt oratoriū: nullos quoq; habebant reditus, ac ne quidē eleemo
 nis viuere volebāt, vnde etiā oblaras nō admittebant, sed labore
 suarum quisq; sibi victū cōparabat, quē etiā priuatim solis sumebant,
 que satis tenuem. Hæc ego audiēs, primorum patrum nostrorū
 normā viuēdi representare hi mihi videbātur. Hoc porro ille ritus
 niū vixit; at, quoniā omne Anachoretarū genus alicui Religio se
 sese subdere, sacrosanctæ Tridētinæ Synodi auctoritate iubebatur,
 mā petere cōstituerat, eius, quam hactenus ipse & socij duxerant
 prosequendæ facultatem à Suprema Sede petiturus. & hoc in
 sito versabatur tum, cum primū ipsū cōueni. Postquam ergo
 viuēdi formulā is mihi indicasset, primigeniā nostrā regulā vitam
 ipsa legendā dedi, tanto sine labore vniuersa hæc ipsū seruire posse
 tens; cum eadē esset viuēdi vtrorūque ratio, præsertim quòd
 manuum victitare (erga quē ipse plurimū afficiebatur, mundū
 rerum concupiscentia corruptū esse, & hanc ipsam in causa esse car
 religiosi passim apud mundanos vilescerent) nobis quoque soler
 fer. Cum eiusdem sententiæ cum ipso quoad hoc & opinionis esse
 tim quoad hoc, vt & reliqua omnia, conuenimus; quare, cum ipse
 suadere diuersimodē conaret, quantum hoc in habitu Deo præ
 sequitū posset, hac sese nocte de illo dixit deliberaturum. Iam tunc
 huc penē propendere videbam; & hoc de inum esse intelligebam.

oratione à Domino didiceram, scilicet ad longè plura quàm ad monasterij Monialium fundationem, me abire. Summè mihi id consolationi quod in maximū Domini obsequiū cessurū mihi videretur, si is orationis nomen daret. Maiestas eius, qui id ipsū volebat, illa nocte ita permouit, vt postredie iam planè resolutus, & non parum miratus, quòd se tam citò, & præsertim per mulierem (quod & modò subtile mihi dicere solet) mutatū cerneret, cū si ipsa sola in causa fuisset, & non penitus Dñs, qui corda hominū imutare potest, ad se me euocauerit.

Magna sanè eius sunt iudicia, vt apparet ex eo quod, cum tot anni ipse apud se delibasset, nesciens cui sese religioni potissimū applicaret, nam illa in qua ipse tum agebat, religio propriè non erat; quòd vix tibi non emitterent, nec aliquid quod obligationem includeret, obseruarent, excepto duntaxat, quòd ibi à populo sequestrati agerent) tum citò tamen Dominus illum emouit, eique declarauit, quantum hoc in statu ipsi seruiturus esset, Maiestatemq; illius opera eius opus habere ad promouendū id q; iam captū erat. & certè egregiam is huc à quæ sua operam contulit; hætenus enim eius causa ingentes & plurimos labores subiit, quin & adhuc subiturus est, vsq; dum res ipsa confusa sit, vt potest è magnis obloquiis & cōtradictionibus, quibus primigenia hæc regula modò oppugnatur & exagitur, intelligi: quòd ob naturæ dotes, ingenium, vitæq; sanctimoniam, magna apud plurimos, qui deus fauent & nostra tuentur, auctoritate polleat. Narrauit is ergo mihi Rodericum Gomium Pastranæ (qui is ipse erat locus, ad quem iam proficisci cebar) commodum sibi olim locum dedisse, in quo suis anachoretis sedem figeret, se verò Ordini huic illum attribuere, in eoq; illius habitum velle assumere. Ego ingentes ei propterea gratias ei, Dominumq; ex toto corde laudau; nam, cum duorum erigendorum ementium à R. P. N. Generali facultatem impetrassem, hætenus tamen non nisi vnus fundatus erat. Quare iam inde ex hoc loco, per litteras à duobus P. Prouincialibus, eo videlicet qui modò eo munere fungebatur, & eo qui nuperrimè functus erat, ad hoc faciendum facultatem petij (bona enim illorum sine venia fieri non poterat) simul & ad quosdam Abulensem, Aluarum Mendosum, qui nobis mirificè fauere, scripsit, vt auctoritate sua ad hanc facultatem concedendam ipsos permoueret. Placuit autem Deo, vt hi in illa concedenda sese haud difficles præbuerint; forsan quod ipsis videretur, quia locus hic adeo solertus esset, parum inde sibi suisq; sequi posse dispendium. Mox ergo Prouincialium facultatem obtinuissem, Marianus se nostris accessurum, mihi spondit: itaq; magno cū gaudio, iter quod ceperam, perficere aggessus sum. Pastranā vt appuli, inueni Rodericū Gomium Principē,

Dei occultis iudicia.

*Pastranæ
canonij
initia.*

eiusque coniugem, qui me amicè beneuolèque exceperet, & fecerit
 nobis à reliqua familia conclaue attribuerunt, in quo opinari dicitur
 hæsitus. Domus enim, quã Principissa nobis assignarat, per angustias
 rat; hinc multas ipsa eius partes demoliri, non tamen muros aut por-
 tes, easque nouas instaurari iussit. Trimestri & amplius Pastranam im-
 morata, esto non sine magnis difficultatibus, quòd tales mihi Principissa
 ipsa proponeret cõditiones, quæ à religione & instituto nostro ad-
 dũ alienè erant. itaque malui re infecta Tolerũ reuerti, quàm in illa re-
 sentire. At ipse Princeps Gominus, sua, qua plurimum pollebat piti-
 tia, quique rationis ductum sequebatur, tantum apud uxorem effecit,
 vt ipsa iam mitius se gereret, ego quoque à parte mea in nonnullis
 obsecundauit: quòd ibi fratribus, quàm Monialibus, erigi conuenire
 malle, sciens quantopere id importaret, vt postea compertum est.
 Hoc ipso tempore Pastranam uenere Marianus, eiusque socius, cuius
 inquam eremicolæ, quorum (suprà memini) & acceptis iam literis
 cultatis Prouincialium, Principibus illis visum est locum illum & de-
 sertum, quem ei in Anachoretarum habitationem alias concesserunt,
 in fratrum Discalceatorum usum conuertere. Cumque P. F. Antonius
 de Iesu, qui primus fuit, & Manzeræ adhuc agebat, euocassem in
 Conuentus initia poneret; ipsa interea vestes illis & cappas parauit.
 quidquid poteram faciebam, vt illi quàm citissimè habitum assu-
 rent.

Hoc ipso tempore plures Metinensium Conuentu Moniales euo-
 neram, neque enim plures quàm duas mecum duxeram. Agebat
 Metinæ quidam Carmelita satis prouectæ ætatis, qui etsi uxoratus
 esset, sed senior, egregius tamen extra erat concionator, F. Balduinus
 Iesu uocitatus: qui cognito recens hoc Pastranæ domicilium fundatum
 uia cum Monialibus euocatis huc appulit, cum intentione de
 ceatis sese aggregandi, vt etiam, postquam uenit, re ipsa fecit. quod
 ipse mihi significasset, Domino summas egi gratias. Hic porro Marianus
 eiusque socium sacra veste induit, sed ea qua fratres ministratores
 tur. etenim P. Marianus Sacerdotio destinari uolebat, sed ea ordi-
 natione intentione ingrediebatur, vt omnium esset minor; neque aliud
 illis ab eo rationibus impetrare poteram: at postea, R. P. Generalis
 dente iussu, sacris se ordinibus initiari passus est.

Vtroque ergo monasterio fundato, cum P. Antonius de Iesu
 uenisset, tales mox in Ordinem Nouitij cooptati sunt, vt de illis
 nullis postea quædã dictura sim, simul & hi Dño valde sincere &
 serui e capere, sicuti (si ei placuerit) describet, qui melius me
 re poterit: ad hoc enim, vt verum fatear, nimis quàm inepta & im-
 praesumta sum.

*Balthazar
 de Iesu frater
 Discalceator
 suus.*

Quod verò ad Monialium canobium spectat, ipsum cum singulari Principum benevolentia propensioneq. ibidem erectum est, ipsa porro Principissa non cessabat illas omnimodis curare, atque omnem nobis benevolentiam ostendere, beneq. identidem nos habebat, quoad hinc Princeps Gomius ex hac vita decederet: tunc quippe ipsa, aut diabólica tentatione preméte, aut forsitan Deo permittére (Maestas illius ratione nouit) præcipiti doloris passione, ob morté illius conce-pta, Monialis illic esse voluit, & habitum suscepit. at, quòd dolere nimium quantum premeretur, hinc ingens illa nostra solitudo & clausura, cui minimè assueuerat, illi placere aut ad gustum esse non poterant, quòd autem per Sacrosanctum Concilium Tridentinum, omnes quas quidè ipsa desiderabat, concedere ei libertates Præposita uertaretur, hinc ita, cum ad ipsa, tum à reliquis alienari cepit, vt etiam, postquam habitum monasticum exuisset, & domi suæ iam ageret, identidem ipsis molestiam exhiberet, & ab ipsis dissideret. Vnde misera Religiosa tantum ad ipsa inquietudinis patiebantur, vt quibuscumque modis potui, effugere conata sim (Superiores id quàm maximè rogando) vt monasterium inde auferretur, & id Segobiâ (vbi postea cõmemorabitur) quo ipsi conuocantur, transferretur, omnibus quæ Principis liberalitate acceptant, Palstranæ relictis, quin & aliquot Moniales, quas ipsa Princeps sine vlla profusus dote admittere rogasset, secum ducendo. Lectos vero, & reliquas, quas hæ ipsa Moniales adduxerant, reculas & minutias inde auertere, non sine magno incolarum loci dolore & amaritudine, meo autem summo cum gaudio, quòd illas iam quiete oprata frui viderem, etenim mihi notissimum erat, nullam ipsas, vt alienatior ab ipsis Principissa fieret, & stomacharetur causam dedisse, quin imò interim dū inter eas in veste Religiosa ageret, non secus ei seruiisse, quàm ante eam sumptam, vnde patet, eam solam, quam dixi alienationis causam fuisse, nec non nimum, quem ob mariti mortem ipsamet conceperat, dolorem, Omnis verò causa (vti quidem postea intelligere fuit) cuidam illius ancillæ, quam secum duxerat, ascribenda est. Summa, Dominus, qui ipsum permittebat, videre debebat hoc huic loco monasterium minimè conuenire: magna quippe & alta eius sunt iudicia, & longè alia atq. omnis ingenij nostri perspicacitas intelligere potest: ego vero, solo meo nixa, cum quam id facere ausa fuisset, sed virorum tum doctrina, tum san-ctimonia excellentium in hoc iudicium sum secuta.

*Principissa
fuit disca-
lita sed Ord.
nem egressa
ad uerariam
se exhibet.*

*Monasteriū
Palstranense
dissoluitur.*